บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความรู้และการใช้ประโยชน์จากฉลากโภชนาการของสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านวังพร้าวพัฒนา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความรู้เกี่ยวกับฉลากโภชนาการ และการใช้ประโยชน์จากฉลากโภชนาการของสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านวังพร้าวพัฒนา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านวังพร้าวพัฒนา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีอายุระหว่าง 20-60 ปี ทำหน้าที่จัดซื้อและหรือประกอบอาหารให้กับสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งสามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ จำนวน 138 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำการศึกษาทฤษฎี เนื้อหา เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องทางด้านเนื้อหาเกี่ยวกับฉลากโภชนาการ และตำราเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ เพื่อจัดทำแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามการใช้ประโยชน์จากฉลากโภชนาการให้ครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

2. นำแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลักการค้นคว้าแบบอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม และนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นจึงหาคุณภาพของเครื่องมือ ทำให้ได้เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ที่มีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบความรู้ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบถูก - ผิด (True or False Test) จำนวน 35 ข้อ เป็นการถามความรู้เกี่ยวกับความหมายของฉลากโภชนาการ ความสำคัญและประโยชน์ของฉลากโภชนาการ การอ่านฉลากโภชนาการ ความสำคัญและรายละเอียดของฉลากโภชนาการแบบ จีดีเอ เกณฑ์การให้คะแนน คือ หากตอบถูก ให้ 1 คะแนน แต่หากตอบผิด ให้ 0 คะแนน มีคะแนนเต็มเท่ากับ 35 คะแนน การแบ่งระดับความรู้เกี่ยวกับฉลาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

โภชนาการ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยใช้วิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) + 1}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{(35 - 0) + 1}{3}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = 12$$

การแปลผลใช้เกณฑ์ของอุเทน ปัญโญ (2554) ดังนี้

ได้คะแนนระหว่าง 24 - 35 คะแนน หรือ ร้อยละ 80 -100 ของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละเนื้อหาย่อย หมายถึง มีความรู้ระดับมาก

ได้คะแนนระหว่าง 12 - 23 คะแนน หรือ ร้อยละ 60 - 79 ของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละเนื้อหาย่อย หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง

ได้คะแนนระหว่าง 0 - 11 คะแนน หรือ ร้อยละ 0 - 59 ของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละเนื้อหาย่อย หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเป็นแบบสอบถามชนิดให้เลือกคำตอบและเติมคำตอบ ประกอบด้วย อายุ การศึกษาสูงสุด จำนวน 2 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามชนิดให้เลือกตอบและลักษณะการอ่านฉลากโภชนาการ จำนวน 3 ข้อ ซึ่งมีทั้งคำถามชนิดให้เลือกตอบและเติมคำตอบรวมทั้งสิ้น 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นการถามข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากฉลากโภชนาการ จำนวน 16 ข้อ ซึ่งถามเกี่ยวกับการนำข้อมูลบนฉลากโภชนาการไปใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร และใช้เปรียบเทียบปริมาณสารอาหารระหว่างผลิตภัณฑ์อาหารชนิดเดียวกัน โดยถามความถี่ของการปฏิบัติหรือการใช้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ ประจำ บางครั้ง และไม่เคยเลย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เกณฑ์การให้คะแนน ใช้เกณฑ์ของสมบูรณ์ สุริยวงศ์ และคณะ (2544) แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ประจำ	หมายถึง	ใช้ทุกครั้ง	ให้	2	คะแนน
บางครั้ง	หมายถึง	ใช้บางครั้ง	ให้	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ไม่ใช้เลย	ให้	0	คะแนน

การแปลผลคะแนนเฉลี่ย ของการปฏิบัติใช้เกณฑ์ของ สมบูรณ์ สุริยวงศ์ และคณะ (2544) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.00	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	0.50 - 1.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	0 - 0.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับควรปรับปรุง

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ โดยผู้ศึกษานำแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และพิจารณาความถูกต้องของภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การศึกษา (IOC) ผลการวิเคราะห์พบข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง .67-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ และปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาคุณภาพด้านความยากง่ายและอำนาจจำแนกของของแบบทดสอบความรู้ ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน ที่ชุมชนบ้านแม่หลง ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จากนั้นนำผลที่ได้มาหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความรู้เป็นรายข้อ โดยเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .20 -.80 และค่าอำนาจจำแนกที่มีค่า .20 ขึ้นไป ซึ่งได้ข้อคำถามที่มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 35 ข้อ จากข้อคำถามทั้งหมด 42 ข้อ

3. การหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบความรู้ ใช้วิธีการหาความคงที่ภายใน โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 ส่วนแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นการถามข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากฉลากโภชนาการ หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 แสดงว่า ทั้งแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นระดับสูง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4. การหาความเป็นปรนัยของแบบสอบถาม ในส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป โดยให้กลุ่มตัวอย่างทดลองตอบ ผลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนเข้าใจในข้อคำถามทุกข้อ

5. จัดทำแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข) เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การพิทักษ์สิทธิ์

ผู้ศึกษาได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือในการทำแบบทดสอบและตอบแบบสอบถาม รวมทั้งแจ้งให้ทราบถึงสิทธิ์ที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้ และประชากรสามารถออกจากการศึกษาในระหว่างดำเนินการ โดยไม่เกิดผลเสียหายไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อประชากรตกลงให้ความร่วมมือในการทำแบบทดสอบและตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งลงชื่อในหนังสือยินยอมแล้ว ผู้ศึกษาจึงดำเนินการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม 2555 ถึง 12 มิถุนายน 2555 โดยให้ประชากรทำแบบทดสอบความรู้และตอบแบบสอบถาม จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากร ประกอบด้วย อายุ และการศึกษาสูงสุด ลักษณะการอ่านฉลากโภชนาการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากฉลากโภชนาการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ และแปลผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved